

Sisukord

1.	Eelarve koostamise lähtekohad	2
2.	Tulud.....	3
2.1	Maksud.....	3
2.2	Kaupade ja teenuste müük (omatulud)	5
2.2.1	Riigilõiv	5
2.2.2	Laekumine haridusasutuste majandustegevusest.....	5
2.2.3	Laekumised kultuuriasutustelt	6
2.2.4	Laekumised spordiasutustelt	6
2.2.5	Laekumised sotsiaalasutustelt	6
2.2.6	Laekumised elamu- ja kommanaalmajandusest	7
2.2.7	Laekumised keskkonnaalastelt tegevustelt.....	7
2.2.8	Laekumised üldvalitsemisest.....	7
2.2.9	Laekumine muudelt majandusaladelt	7
2.2.10	Üüri- ja renditulud	7
2.2.11	Laekumised õiguste müügist	7
2.2.12	Muu kaupade ja teenuste tulu	7
2.3	Toetused.....	8
	(esitatud eelarveprojektis ei ole kajastatud 2011 a toetusi)	8
2.4	Muud tulud.....	8
3.	Finantseerimistingimused.....	9
4.	Kulud	10
4.1	Üldvalitsemine	10
4.2	Majandus.....	11
4.3	Kultuur	14
4.3.1	Kõrgessaare Raamatukogu	14
4.3.2	Kõrgessaare Vaba Aja Keskus	15
4.4	Haridus.....	17
4.4.1	Lasteaed „Vigri“	17
4.4.2	Lauka Põhikool.....	18
4.5	Sotsiaal.....	19
4.5.1	Lauka Päevakeskus.....	19
4.5.2	Muu puuetega inimeste sotsiaalne kaitse	20
4.5.3	Koduteenused	20
4.5.4	Hooldekoduteenus	21
4.5.5	Eluasemeteenused sotsiaalsetele riskirühmadele.....	21
4.5.6	Riiklik toimetulekutoetus	21
4.5.7	Sotsiaalhaldus	21
4.5.8	Eespool nimetatud sots. toetused, -teenused ja -kulud	22
5.	Andmed ületulevate (enne eelarveaasta algust alustatud) ja üleminevate (pärast eelarveaasta lõppu lõpetate) ehituste kohta	30

1. EELARVE KOOSTAMISE LÄHTEKOHAD

Kõrgessaare valla 2011.a eelarve projekti koostamise aluseks on Kohaliku omavalitsuse korralduse seadus, Valla- ja linnaeelarve seadus, Kõrgessaare valla põhimäärus ja valla arengukava.

Eelarve on plaan, mille alusel valitsus prognoosib tulusid ja kasutab raha. Eelarve näitab, kuidas raha jagatakse, kui palju kulutatakse haridusele, kultuurile, sotsiaalsele kaitsele, infrastruktuurile ja teiste avalike teenuste osutamisele. Eelarvet mõjutab majanduse areng. Rahandusministeeriumi 2010.a suvises majandusprognoosis oodatakse 2011.aastaks 2% majanduskasvu. Kuid nagu majanduslangus ei avaldanud kohest mõju tööjõuturule, nii ei avalda majanduse kasv ka kohest mõju tööjõuturule. Samas majandusprognoosis arvestatakse tööpuuduse määraks 15,4%, palga reaalkasvuks 0,1% ja palga nominaalkasvuks 2%.

Valla eelarve 2011.aasta tulude maht on 877 374 eurot (13 727 914 krooni), kulude maht 798 545 eurot (12 494 514 krooni) ning finantseerimistingimused 78 829 eurot (1 233 400 krooni).

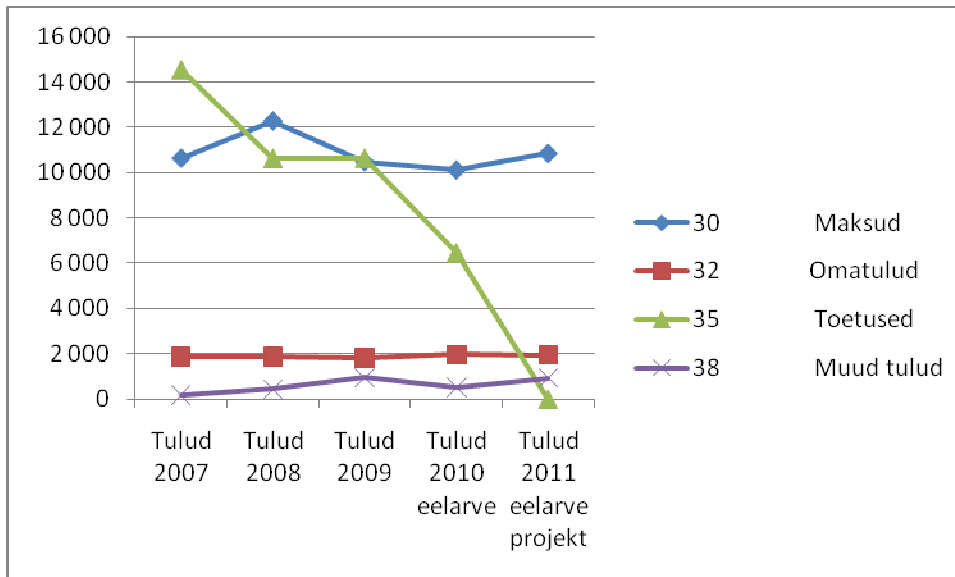
2011.aastal on valla peamiseks prioriteetideks on alustada ÜVK ehitustöödega.

Eelarve on koostatud üheks eelarveaastaks, eelarve projekt on koostatud tegevuspõhiselt ja koondatuna valitsemisfunktsioonide klassifikaatori COFOG (Classification of the Functions of Government) ning Kõrgessaare valla arengukava tegevuskava tegevuste alusel. Eraldi on välja toodud personalikulud.

Eelarve esitatakse kahes valuutas: eurodes ja eesti kroonides. Seletuskirjas esitatakse peamiselt näitajaid võrdlevalt varasemate perioodidega ja seetõttu kasutatakse võrdlusandmete esitlusvaluutana eesti krooni.

2. TULUD

Kõrgessaare valla eelarveline tulubaas koosneb traditsiooniliselt maksutuludest, järgnevad toetused riigilt, omatulud ja muud tulud.

Joonis 1. Tulud perioodil 2007 – 2011

2.1 MAKSUD

Maksutulud moodustavad 2011.a eelarve tulude mahust 79 %.

Tabel 1. Kõrgessaare valla demograafiline struktuur

	01.01.2008	01.01.2009	01.01.2010	01.11.2010
0 – 6 aastaseid	78	66	67	
7 -18 aastaseid	177	166	153	
19 -64 aastaseid	869	873	863	
65a ja vanemaid	247	245	238	
Kokku	1371 inimest	1350 inimest	1321 inimest	1323 inimest

Tabel 2. Rahvastikuga seotud näitajad perioodil 2007-2010

	2007	2008	2009	2010 (9 kuud)
Elanike arv	1 371	1 350	1 332	1 316
Maksumaksjate arv	574	564	533	517
Registreeritud töötute arv	28	34	70	80
Maksmaksjate osakaal elanikest	42%	42%	40%	39%
Töötute osakaal elanikest	2%	3%	5%	6%

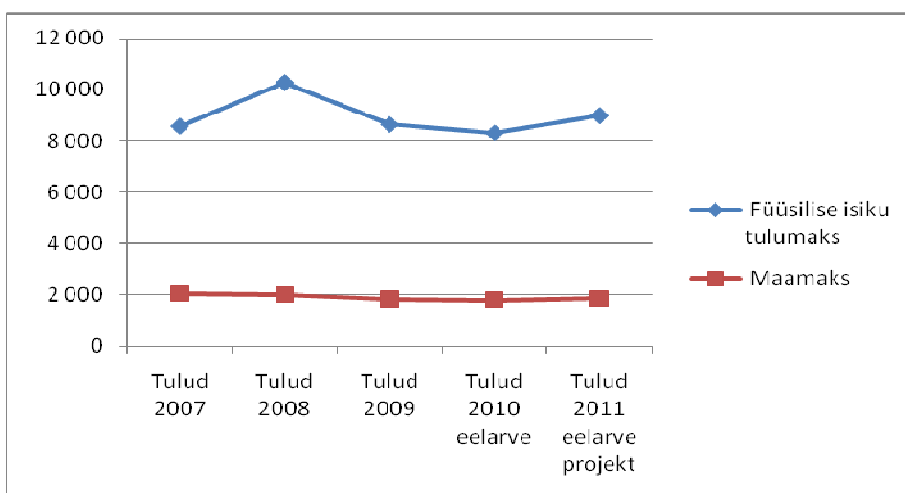
Üksikisiku tulumaks laekub tulumaksuseaduse alusel. Maksu arvestab täismahus Maksu- ja Tolliamet ning kajastab füüsiliselt isikult saadud tulumaksust osa edasiantava maksuna KOV-le. 2011.aastal eraldab Maksu- ja Tolliamet kohalikele omavalitsustele 11,4% antud territooriumile registreeritud isikutelt laekunud üksikisiku brutotulust.

Üksikisiku tulumaksu prognoosi on suurendatud võrreldes 2011.a eelarve koostamise lähtetingimustega, kuna on hakanud suurenema maksumaksjate arv.

Maamaks arvutatakse Keskkonnaministri 30 novembri 2001.a määruse nr 50 „Maa korralise hindamise tulemuste kehtestamine“ alusel määratud maatüki maksustamishinna ja Maamaksuseaduse § 5 ettenähtud maamaksumäära 0,1-2,5% korrutamise tulemusel.

Maksumäära kehtestab kohaliku omavalitsuse volikogu. 2011.aastal muutusi maksumääras ei ole planeeritud, seega on hinnatsoonis H0392001 maksumääraks 1,5% maa maksustamishinnast aastas, hinnatsoonis H0392002 2,5% ning valla haldusterritooriumil haritava maa ja loodusliku rohumaa maksumäär 1,5%.

Maamaksu kogusumma sõltub maksuvabastustest ja soodustustest. Kui omavalitsus rakendab maksuvabastusi, siis kohalike omavalitsusüksuste eelarvetulude vähenemist riigieelarvest ei hüvitata.

Joonis 2. Maksud perioodil 2007-2011

2.2 KAUPADE JA TEENUSTE MÜÜK (OMATULUD)

Kaupade ja teenuste müük moodustab eelarve tulude mahust 14,2 % kokku ja jaguneb järgmiselt:

2.2.1 Riigilõiv

Kohaliku omavalitsuse eelarvesse laekub, sellest:

- Ehituslubade väljastamine (2000 krooni ehitise püstitamiseks, millele lisandub 5 krooni iga ehitatava ruutmeetri eest ehitusprojektis fikseeritud ehitise suletud netopinnast arvestatuna, 1000 krooni üksikelamu püstitamiseks, 500 krooni ehitusloa väljastamise eest).
- Kasutusloa väljastamine (1000 krooni ehitise kasutusloa väljastamise eest; 500 krooni üksikelamu kasutusloa väljastamise eest; 140 krooni ehitise lammutusloa eest; 120 krooni ehitise teenindamiseks vajaliku rajatise kasutusloa eest).
- Kirjaliku nõusoleku taotluse läbivaatamise eest 500 krooni.

2.2.2 Laekumine haridusasutuste majandustegevusest

- **Söökla teenustööd**

Söökla väljarentimisest saadav tasu (2400 krooni kuus), lisaks ruumi (saali) kasutamine (100 kr tund).

- **Lasteaia õppetasu**

Lapsevanema tasu koolieelse lasteasutuse kulude katmisel.

Vastavalt Koolieelse lasteasutuse seadusele toimub lasteasutuse majandamis-kulude, personali töötasu ja sotsiaalmaksu ning õppevahendite kulude osaline katmine volikogu otsuse alusel vanemate poolt.

Kõrgessaare valla lasteaia Vigri on 2009.a õppetasu suuruseks kehtestatud 100 krooni kuus perest lasteaia käiva esimese lapse kohta, 75 krooni (2 last perest – teine laps), 50 krooni (3 last perest – kolmas laps). 2010.aastast on vastavad tasud 150, 100 ja 75 krooni.

- **Lasteaia toiduraha**

Vastavalt Koolieelse lasteasutuse seadusele katab lapse toidukulu lasteasutuses vanem. Lapse toidukulu päevamaksumuse otsustab hoolekogu ja kinnitab juhataja. Lasteaia Vigri on toiduraha arvestuse aluseks tegelik toiduainete kulu maksumus. Toidupäeva maksumusest on lõunasöögi osatähtsus ca 50%, hommikusöögi osatähtsus 20%, õhtusöögi osatähtsus 30%).

- **Kooli toiduraha**

Arvestuslik kulu õpilaste toitlustamisest (a´15 kr), lisaks tulu koolilõuna müügist (a´25 või 35 kr olenevalt menüüst).

- **Töövihikute müügitulu**

Töövihikud saavad õpilased tasuta (eraldus tasandusfondis), tasutakse erinevate õppematerjalide eest.

- **Muusikaklassi õppetasu**

Lauka Põhikoolis õpilase tasu 300 krooni kuus, arvestusperiood 9 kuud.

- **Muud haridusasutuste omatulud**

Vastavalt Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse osalevad munitsipaalkooli tegevuskulude katmises täies ulatuses teised vallad või linnad proportsionaalselt selles koolis õppivate nende haldusterritooriumil elavate õpilaste arvuga.

2009.a õpilaskoha maksumus Lauka Põhikoolis 2123 krooni/ kuus ja lasteaias Vigri 4069,75 krooni/kuus. 2010.a vastavad numbrid 1318 ja 3127,67.

Muudeks omatuludeks on veel Kõpu liitklassi interneti püsiühenduse kasutamise katteks saadav tasu ja haridusasutuste majutusteenus.

2.2.3 Laekumised kultuuriasutustelt

- **Raamatukogu muud teenused**

Vastavalt Rahvaraamatukogu seadusele ja kohaliku omavalitsuse üksuse regulatsioonidele rahva-, eriala- ja teadusraamatukogud põhimäärusejärgsest tegevusest laekuvad tulud on näiteks lugejapiletite müük, viiviste võtmine, raamatukogudevaheline laenutegevus, raamatute müük, paljundustööd, fototeenused, näituste korraldamine (ei arvestata haridusasutuste koosseisus olevaid raamatukogusid).

- **VAK`i tasulised üritused ja teenused**

Vastavalt kohaliku omavalitsuse üksuse regulatsioonidele rahva- ja kultuurimajade põhimäärusejärgsest tegevusest ning pääsmete müügist laekuvad tulud, samuti ruumide (üritusteks) üürimisest.

2011. aastast planeeritakse tasustada täiskasvanute ringid kuutasuga 50 krooni kuus.

2.2.4 Laekumised spordiasutustelt

Vastavalt Spordiseadusele ja kohaliku omavalitsuse üksuse regulatsioonidele spordibaaside ja –komplekside põhimäärusejärgsest tegevusest tulenevate tasuliste teenuste osutamisest laekuvad tulud nagu spordiürituste korraldamine (osavõtutasud), spordirajatiste rent (jõusaali kasutamine), saunade, duššide kasutamine.

2.2.5 Laekumised sotsiaalasutustelt

- **Koduteenuste tasu**

Osutatava avahooldusteenuse eest tasuvad teenuse saajad 7-10 % oma pensionist kulude katteks.

- **Muu teenuste tasu**

Sotsiaalhoolekande autode kasutamise eest laekuv tulu.

- **Päevakeskuse teenused**

Pesu pesemine, triikimine, rõivaste pisiparandused, dušši all käimine jms.

2.2.6 Laekumised elamu- ja kommanaalmajandusest

- **Vesivarustuse müügi tulu**

Ühisveevärgist tarbitav üks m³ vett maksab 8,70 kr.

- **Eluruumide kasutamine**

Tulud korterite üürist ja kinnimakstavatelt kommunaalkuludelt, seal hulgas kinnisvarainvesteeringutelt.

2.2.7 Laekumised keskkonnavalastelt tegevustelt

- **Kanaliseerimisteenused**

Ühiskanalisatsiooni üks m³ maksab 18,80.

2.2.8 Laekumised üldvalitsemisest

Tasud erastamise eeltoimingutelt, veoselod, Subaru kasutamise tasud, kantseleiteenused jms.

2.2.9 Laekumine muudelt majandusaladelt

- **Laekumised muudelt majandusaladelt**

Kajastatakse tuletornide piletimüügitulu.

Piletite hinnad kõikides tuletornides ühtsed: täiskasvanu 20 kr, õpilane 10 kr.

2.2.10 Üüri- ja renditulud

Kajastatakse kinnisvarainvesteeringute ja muu vara üüri- ja renditasu, samuti nende internetiühenduse, elektri ja telefoni kasutamise katteks saadavat tulu.

2.2.11 Laekumised õiguste müügist

- **Hoonestusõiguse seadmise tasu**

Munitsipaalmaale hoonestusõiguse seadmise reglementeerib seaduste alusel kohaliku omavalitsuse üksus ning hoonestusõiguse tasu laekub omavalitsuse üksuse eelarvesse.

Kõrgessaare vallal on alates 2002.a II kvartalist hoonestusõigusse seadmise leping AS Elisa Eesti AS-iga 35 aastaks tasuga 2 600 krooni kuus.

- **Maa rendi tulu**

Maa renditulu on tasu riigi- ja munitsipaalmaa, samuti muude valitsussektori subjektide omandusse kuuluva maa lepingu alusel piiratud ajaks kasutusse andmise eest.

Kõrgessaare vallal on rendileping Ado Alliksoo'ga kahe valla maaüksuse kasutamiseks aastatasuga 210 krooni.

2.2.12 Muu kaupade ja teenuste tulu

Renault Traficu, murutraktori jms teenused.

2.3 TOETUSED

(ESITATUD EELARVEPROJEKTIS EI OLE KAJASTATUD 2011 A TOETUSI)

- **Sihtotstarbelised**

PRIAlt koolipiim, linnavalitsuselt raamatute soetuseks, Majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumilt teede rekonstrueerimiseks, Haridus- ja teadusministeeriumilt õpilaskodu toetus jms.

- **Mittesihotstarbelised**

Riigieelarve valla- ja linnaeelarvete tasandus(toetus)fondi vahendid jaotatakse igaaastases riigieelarves jaotusvalemi alusel.

2.4 MUUD TULUD

- **Intressitulud**

Arvestatakse ajutistelt vabade vahendite deponeerimisest saadavaid intressitulusid.

- **Vara müük**

Planeeritud on müüa Heinamaa mü, Käina tee 44 kinnistu, Tööstuse tee 17a kinnistu ja Käina tee 14-17 korter.

- **Maavara**

Maavara kaevandamisõiguse tasu arvestab Keskkonnaministeerium ja kannab üle järgmiselt:

- 100 % riigieelarvesse, kui maavaravaru kaevandatakse piiriveekogus, territoriaal- ja sisemeres või omavalitsusüksusteks jaotamata muus veekogus;
- 50 % riigieelarvesse ja 50 % kaevandamisala asukoha kohaliku omavalitsuse eelarvesse, kui maavaravaru kaevandatakse käesoleva lõike punktis 1 nimetatata piirkonnas asuvas üleriigilise tähtsusega maardlas;
- 100 % kaevandamisala asukoha kohaliku omavalitsuse eelarvesse, kui maavaravaru kaevandatakse kohaliku tähtsusega maardlas.

- **Vee-erikasutustasud**

Laekub kohalikele omavalitsustele Veeseaduse alusel. Vee erikasutus on vee kasutamine veekogu või põhjaveekihi seisundit mõjutavate ainete, ehitiste või tehnovahenditega vee erikasutusloa alusel. Vee erikasutuse tulu arvestab Keskkonnaministeerium, kes kannab sellest osa kohalikele omavalitsusele.

- **Saastetasud**

Saastetasu laekub kohalikele omavalitsustele saastetasu seaduse alusel. Tulu arvestab Keskkonnaministeerium ja kannab selle kohalikele omavalitsusele.

3. FINANTSEERIMISTEHINGUD

Kulude katmiseks tehakse finantseerimistehinguid, milleks võivad olla laenude võtmine, finantsvarade soetamine ja müük ning reservide kasutamine. Finantsvarad on hoitud, ostetud väärtpaberid ja muud taolised varad. Kohustused on võetud laenu, emiteeritud väärtpaberid ja muud taolised kohustused. Finantseerimistehingute sisuks on lihtsustatult öeldes muutus finantsvara likviidsuses.

Vastavalt "Valla- ja linnaeelarve seadusele" võivad kohaliku omavalitsuse olemasolevad ja võetavad kohustused kokku moodustada eelarve puhastuludest kuni 60%.

Tabel 3. Laenude tagasimaksed

	laen I (EUR)	laen II (EUR)	laen III (EUR)	kokku EUR	Kokku EEK
2010	53 340	16 868	8 620	78 828	1 233 398
2011	53 340	16 868	8 620	78 828	1 233 398
2012	53 340	16 868	8 620	78 828	1 233 398
2013	39 745	16 868	8 620	65 233	1 020 678
2014		16 868	33 044	49 912	780 954
2015		16 868		16 868	263 933
2016		16 868		16 868	263 933
2017		12 650		12 650	197 936
Kokku	199 765	130 729	67 524	398 018	6 227 627

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Võlakoormuse %						
Kõrgessaare vald	43%	34%	31%	27%	31%	36%

4. KULUD

Vastavalt Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 6-le on kohaliku omavalitsuse ülesanneteks korraldada antud vallas või linnas sotsiaalabi ja -teenuseid, vanurite hoolekannet, noorsootööd, elamu- ja kommunaalmajandust, veevarustust ja kanalisatsiooni, heakorda, territoriaalplaneerimist, valla- või linnasisest ühistransporti ning valla teede ja linnatänavate korrashoidu, juhul, kui need ülesanded ei ole seadusega antud kellegi teise täita. Samuti on omavalitsusüksuse korraldada antud vallas või linnas koolieelsete lasteasutuste, põhikoolide, gümnaasiumide ja huvialakoolide, raamatukogude, rahvamajade, muuseumide, spordibaaside, turva- ja hoolekodude, tervishoiuasutuste ning teiste kohalike asutuste ülalpidamist, juhul kui need on omavalitsusüksuse omanduses.

Kõrgessaare valla 2011.aasta eelarves on kulud grupeeritud valitsemisfunktsioonide klassifikaatori COFOG (Classification of the Functions of Government) alusel järgmislt:

- Üldvalitsemine (linnavolikogu, linnavalitsus, reservfond, võla teenindamine, osalemine maakondlikes või üle-Eestilistes organisatsioonides).
- Majandus, keskkonnakaitse, elamu- ja kommunaalmajandus (tänavate korrashoid, liikluskorraldus, transpordikorraldus, planeerimine, haljastus, jäätmekäitlus, heitveekäitlus, elamu- ja kommunaalmajandus, veevarustus, tänavavalgustus, valdkonna haldamine).
- Vaba aeg, kultuur, sport (Vaba Aja Keskus (sh noortekeskus), raamatukogu, kohalikud kultuuriüritused, seltside jms toetamine).
- Haridus (lasteaed, gümnaasium, koolihaldusasutus, lasteaia-, põhikooli- ja huvikooliteenuste ostmine teistelt KOV-lt, õpilasvahetus).
- Sotsiaalne kaitse (puuetega inimesed, eakad, lastega pered, töötud, ravikindlustusega hõlmamata isikud, päevakeskus, valdkonna haldamine).

Valitsuse seisukoht kulude planeerimisel on:

- personalikulud 2010.a tasemel;
- inventari soetust ei toetata;
- kultuuri ja spordiüritusi on võimalik korraldada odavamalt ning lõplikud kokkulepped kujunevad läbirääkimiste käigus.

4.1 ÜLDVALITSEMINE

Valla juhtimine on suurel määral seotud temale seaduste ja teiste riigivõimu aktidega pandud funktsioonide täitmisega ja valla maine kujundamisega.

Omavalitsuse juhtimises on olnud viimastel aastatel stabiilsus, välja on kujunenud juhtimisstruktuur. Kuna nõuded on rangemad ning riigi poolt on delegeeritud järjest enam ülesandeid omavalitsusele, siis olemasolevate ametikohtade arvuga suudetakse vaid olulisem ülesannetest täies mahus täita.

Koostööd tehakse teiste Hiiumaa omavalitsustega ning asutustega, samuti üleriigiliste omavalitsuste organisatsioonidega (näiteks EMOL).

Üldvalitsemise all kajastatakse vallavolikogu ja -valitsuse, üldise reservfondi, laenuintresside tagasimaksete ja üldiste avaliku sektori ülekannete kulusid.

2011.aasta üldvalitsemise eesmärkideks on:

- tagada haldustoimingute kiire ja täpne täitmine.
 - **Vallavolikogu** - Liikmete tasud, esinduskulud.
 - **Vallavalitsus**

Vallaelanike, volikogu ja valitsuse teenindamine.

Majandamiskuludes on kõikide halduste kulud bürootarvetele ja kirjavahetusele, vallamaja laua- ja mobiiltelefonidele, internetiühendusele, riist- ja tarkvara hooldusele ja kasutusele, vallamaja ülalpidamisega kaasnevatele kuludele, inventari hoolduse kulud, audiitorteenus, programmide kasutus- ja arendustasud, sõiduauto Subaru ülalpidamiskulud, isiklike sõiduautode ametisõitudeks kasutamise kulu. Lippude, vimplite jm soetus. Tasud pankadele ülekannete eest, otsekorralduste tasud, TeleHansa kuutasud.

Siin kajastatakse ka Maksu- ja Tolliametile ülekandmisele kuuluv käibemaks.

Turvameetmete rakendamise tagamiseks oleks vaja 95 000 krooni (valvesignalisatsioon, tuletõrjesignalisatsioon), hetke projektis ei ole kulusid kajastatud.

- **Reservfond**

Reservfondi eelarvet kajastatakse üldvalitsemise eelarves muude kuludena. Reservfondi kasutamisel suunatakse vahendid vastavatesse tegevusalade eelarvetesse.

- **Valimiskomisjon**

Seadusest tulenevate ülesannete täitmine valimiste vahelisel perioodil.

- **Omavalitsusliidud**

Osalemisega seotud kulud HOL-is, EMOL-is, MTÜ Kõrgessaare Sadam, MTÜ Hiidlaste Koostöökogu, MTÜ Hiiukala, Hangete Korraldamise MTÜ.

- **Võla teenindamine**

Kajastatakse laenulepingute lepingutasud ja intressid.

- **Omafinantseerimise fond**

Projektide kaasfinantseeringud.

4.2 MAJANDUS

Majanduse ja keskkonnakaitse tegevusala peamised eesmärgid 2011.aastaks on:

Teede, tänavate hoolduses

- tagada lume- ja libedusetõrje

- tagada bussiootepaviljonide hooldus ja korrashoid;

Keskkonnakaitses, jäätmekäitluses, heakorra tagamises

- tagada haljasalade niitmine;
- tagada haljasalade pidev koristus;
- korraldada elanikelt vanarehvide, elektroonika ja suurjäätmete tasuta vastuvõtt üks korda aastas;

Tänavavalgustuses

- tagada tänavate/teede nõuetekohane valgustus;
- tagada vallale kuuluvate teede välisvalgustuste hooldus ja remont;

- **Maakorraldus**

Majanduskuludes mobiiltelefoni kulu, sõiduauto kasutamise kompensatsioon, programmi M-eXpert arendustasu.

- **Valla teed**

Kohalikud teed on põhiliselt kruusakattega, pinnasteid on 1,4 km. Teede ja tänavate seisund on rahuldav, kohati esineb raskesti läbitavaid lõike. Kõik teed on inventariseeritud.

Valla bussipeatuste ja – ootepaviljonide asukoht vajab optimeerimist; ootepaviljone remonditakse vastavalt vajadusele.

Eesmärk: Igal aastaajal on tagatud teede hea läbitavus ja sõidetavus ning valla territooriumil olevad riigiteed on mustkatte all vastavalt üldplaneeringus kavandatule ning vallateed on tolmuwab. Ühiskondliku transpordi ootekohad (n: bussiootepaviljonid, - peatused) on optimeeritud ning kasutajatele on tagatud esmane mugavus ja turvalisus.

Investeeringuid teostatakse summas, mida eraldatakse riigi poolt.

- **Tuletornid**

Kõpu, Ristna ja Tahkuna tuletornide majandamise ja arendamise kulud, mis tehakse piletimüügi tulude arvelt. MTÜ Eesti Tuletorniselts liikmemaks.

- **Planeerimine**

Detailplaneeringud, riigilõivud ja teadete avaldamise kuulutused.

- **Tahkuna kordon mü**

Kajastatakse kulud elektrile jm, mis kaetakse Hiiumaa Militaarajalooseltsi poolt (tuludes art 3233 sees)

- **Majanduse haldus**

Ehitusnõuniku personalikulud. Mobiiltelefoni kulud ja sõiduauto kompensatsioon.

- **Jäätmekäitlus**

On valminud ja heaks kiidetud Hiiumaa valdade ühine jäätmekava. Hiiumaa Jäätmejaam asub Käina vallas, Ristivälja külas. Ohtlike jäätmete kogumispunkt asub Kõrgessaares. Pakendijäätmemajad asuvad Kõrgessaares (2 tk), Lauka külas, Kõpu külas, Rootsi külas, Kalana külas, Malvaste teeristis, Luidja külas ja Tahkunas.

Jäätmehooldus on korraldatud nii, et on välditud pinnase- ja põhjavee ning õhu saastamine, esteetiline reostus. On korraldatud optimaalselt valla territooriumil prügi kogumine konteineritesse ja äravedu prügilasse. Korraldatud jäätmeveoga on hõlmatud taaskasutatavate jäätmete sorteerimine ja kogumine kohtadel.

Majanduskuludes prügiveedu, jäätmeregister.

- **Heitveekäitlus**

Kõrgessaare alevik ühiskanalisatsiooniga on liitunud u 450 elanikku e. 90 % aleviku elanikkonnast. Ühiskanalisatsiooniga on ühendatud 16 korterelamut, 7 üksikelamut, asutused ja ettevõtted. Lauka küla ühiskanalisatsiooniga on liitunud u 170 elaniku e 90% küla elanikkonnast. Ühiskanalisatsiooniga on ühendatud 6 kortermaja (62 korterit), Lauka Põhikool, Põhikooli söökla, seltsimaja ja 4 üksikelamut.

Kulud Lauka ja Viskoosa kanalisatsiooni trasside ja puhastite korrashoiuks. Infotehnoloogias interneti püsiühenduskulu. Muudes kuludes saastetasud.

- **Haljastus**

Omaavalitsuse poolt on korraldatud Kõrgessaare aleviku avalike haljasalade (2,93 ha) ning bussijaamade (ca 0,1 ha) korrashoid.

Personalikulud kahele täiskoormusega töölisele. Majanduskuludes kulud mobiiltelefonile, Renault Traficu ülalpidamisele koos kasutusliisinguga. Kulud inventarile ja platside korrashoiule.

- **Veemajandus**

Kõrgessaare aleviku ja Lauka küla ühisveevärki haldab Kõrgessaare Vallavalitsus. Vallal on alevikus 2 puurkaevu, millest üks on kasutuses ja varustab põhilise osa asula elanikkonnast joogiveega.

Endise kalatööstuse puurkaevude valdaja on 2007 aasta septembri seisuga AS Rubla. AS Rubla omab asulas 3 puurkaevu. Neil saab ka vee 10 eluruumi e. 20 inimest.

Lisaks on puurkaevud Kõrgessaare Sadamas (omanik Best Holding OÜ) ja asula äärealadel asuvatel üksikelamutel. Viimased on enamuses reostatud kunagise põlevkiviõli reostuse tõttu. Veevõrgud on omavahel ühendamata.

Lauka külas on kasutusel üks puurkaev, veetorustik 3000 m, kanalisatsioonivõrgustik 1800 m survetrass 560 m , üks reoveepumpla ja üks reoveepuhasti..

Lauka, Viskoosa, Luidja ja Kõpu pumplate ja trasside majandamiskulud. Muude kulude all vee-erikasutustasud.

- **Tänavavalgustus**

Tänavavalgustusvõrguga on haaratud Kõrgessaare alevik ja Lauka küla. Kõrgessaare aleviku tänavavalgustusvõrk on amortiseerunud (isoleerimata õhuliinid ja oksüdeerunud juhtmed, puitkandepostid vajavad väljavahetamist), mistõttu võrgu haldamine on muutunud kulukaks. Vajadus on nii Laukal kui Kõrgessaares tänavavalgustus laiendamiseks ning olemasolevate tänavavalgustuspostide asukohtade muutmiseks, et tagada parem valgustatus teeäärtes (praegu asuvad postid peamiselt hoonete lähedal, jättes teeäärsed liikumisalad pimedaks). Tänavavalgustus on Reigi kalmistu parkla – Kõrgessaare teeristi äärde jääval kergliiklusteel.

Kulud elektrile ja jooksvaks korrashoiuks.

- **Elamumajandus**

Munitsipaalomandis on kolm korterit Lauka külas (4-toaline, 3-toaline ja 2-toaline) ja Kõrgessaare alevikus on kaks sotsiaalelamispinnana kasutusel olevat pinda: korter (1-toaline) ning korter osana ridaelamust (1 -toaline).

Kuludes kajastatakse korterite Käina tee 28-7, Käina tee 14-16, Käina tee 14-17 elektrit, ühistute makse jne. Otsesed kulud kaetakse üürnike poolt ja kajastatakse tuludes art 322502 sees.

- **Kalmistud**

Kalmistute (Kõpu I ja II; Malvaste, Puski, Reigi, kokku 6,38 ha) korrashoid. Kalmistuvahtide personalikulud. Vajaminevad korrashoiumaterjalid (vesi, liiv, bensiin jne), inventar (rehad, kärud, kastekannud jne) jne.

- **Muud elamu- ja kommunaalmajanduse tegevus**

Personalikuludes veemajandustehniku ja süsteemispetsialisti personalikulud.

Majanduskuludes mobiiltelefoni kulu, sõiduauto kasutamise kompensatsioon, kulud inventarile, infotehnoloogiale.

4.3 KULTUUR

4.3.1 Kõrgessaare Raamatukogu

Kõrgessaare Raamatukogu asub valitsejamaja ruumides Kõrgessaare alevikus Tööstuse tee 16. Ruumide suurus vastab (ruumid suurustega 41,5 m², 23,5 m², 25,4 m² + osaliselt fuajee kasutusvõimalus) hetkel vajadustele.

Teeninduspunkt on Laukal seltsimaja ruumides ja Kõpus Internaatkoolis.

Lauka teeninduspunkti ruumid vajavad kiiret kapitaalremonti, nende küttesüsteem on vajalik korrastada.

Luidjal korraldab laenutust MTÜ haridusselts EDU.

Raamatukogu teeninduspunktid pakuvad AIP teenust.

Kõrgessaare Raamatukogu eesmärgid:

- Kõigile soovijatele on tagatud rahvaraamatukogu ressursside kättesaadavus ja juurdepääs uutele infoallikatele.
- On väärtustatud raamatukultuuri ja suurendatud huvi lugemise vastu elanikkonna, eelkõike laste ja noorte hulgas.
- on rahuldada ja arendada elanike kultuuri-, hariduse-, teabe- ja meelelahutuse vajadusi, toetada elukestvaid õppimist ja enesetäiendamist .

Teenustasud Kõrgessaare Raamatukogus on kehtestatud Kõrgessaare Vallavalitsuse 20.10.1999.a korraldusega nr 385. Paljundamine: täiskasvanud teenuse kasutajale - üks leht suurus A4 0,06 EUR (1 kr), A3 0,13 EUR (2kr); Õpilasele üks leht A4 0,03 EUR (0,50 kr); A3 0,06 EUR (1kr); Paljundusteenust osutatakse ainult asutuse paberil.

Printeri kasutamise hinnad: A4 0,13 EUR/leht (2 kr/leht)

Kõrgessaare Vallavalitsuse 23.11.2000 korraldusega nr 507 laenutatakse Kõrgessaare Keskraamatukogus videoid:

1-2 ööpäeva 1 video 1,09 EUR (17 kr)

3 -7 ööpäeva 1 video 1,28 EUR (20 kr)

alates 8.-ndast ööpäevast 0,96 EUR (15 kr) iga ööpäev.

Struktuuris 2,5 ametikohta, teenindavaid ~450 lugejat.

Personalikuludeks planeeritud 17 793 EUR (278 400 kr)

2011. a plaanis viia läbi raamatufondi inventuur Kõrgessaares ja Laukal, seoses sellega planeeritud ajutiste lepingute tasusid. (antud projektist välja jäetud)

Majanduskuludeks planeeritakse 9 357 EUR (146 400 kr), sh riigipoolne eraldus raamatute soetuseks 2 109 EUR (33 000 kr), omatulude arvelt 128 EUR (2 000 kr).

Ajalehtede ja ajakirjade soetuseks planeeritakse 26 000 kr, vallapoolseks raamatute soetuseks 17 000 kr.

Üritustest plaanis raamatukogutunnid lasteaed Vigri ja Lauka Põhikooli lastega, raamatukogupäevade üritused oktoobris, parimate lugejate tunnustamine, tööjuubeli tähistamine koos Linnusilma ja lugejatega, kes lugenud 20+

4.3.2 Kõrgessaare Vaba Aja Keskus

Kõrgessaare Vaba Aja Keskus (VAK) on valla spordi- kultuuri- ja noortekeskus, kelle korraldada on kõik valla suuremad spordi - kultuuriüritused ja noorte tegevused. Siin asub Kõrgessaare valla ainus täismõõtmetega spordisaal. VAK Tervisemaja spordisaalis toimuvad ka Lauka Põhikooli kehalise kasvatus tunnid. VAK-is asub jõusaal. Tervisemajas asuvad ka Perearstikeskus, apteek ja avalik internetipunkt. Vaba Aja Keskuse ühte haldusüksusesse kuulub ka nn. Valitsejamaja (endine Kõrgessaare Algkool), kus

tegutsevad mitmed huviringid, korraldatakse koosolekuid ja toimuvad väiksemat sorti kultuuriüritused ning kus noortega töötab kultuuri- ja noorsootöötaja.

Kõrgessaare Vaba Aja Keskuse tegevuse eesmärgid on:

- kohaliku kultuuri- ja spordielu korraldamine ja edendamine;
- rahvakultuuri säilitamine ja edendamine;
- tervislike eluviiside propageerimine;
- harrastus- ja professionaalse kultuuri vahendamine;
- noortele vaba aja veetmise võimaluste loomine, noorsootöö alases tegevuses lähtutakse avatud noorsootöö põhimõtetest;
- noorsootegevuse organiseerimine, toetamine ja sellealastes projektides osalemine;
- Kõrgessaare valla mainekujundamisega seotud ürituste ja tegevuste korraldamine.
- Regulaarselt korraldatakse valla elanikkonnale ja valla territooriumil asuvatele äriühingutele ja teistele ühendustele kultuuri- ja spordiürituste teavitamist, läbiviimist ning planeerimist.
- Koostöö koolidega, lasteaedadega ja raamatukoguga, kolmanda sektoriga ning erinevate maakonna samalaadsete organisatsioonidega on tulemuslik ja aktiivne.
- Osutatakse kõigile huvilistele mitmekülgset huvi- ja vabaajateenuseid, neid arendatakse regulaarselt, neid tutvustatakse pidevalt ning tegevustesse on haaratud võimalikult palju lapsi ja noori, mistõttu on vähenenud nende sihitult ringihulkumine ning suurenenud üldine turvalisus.

Oma eesmärkide saavutamiseks Kõrgessaare Vaba Aja Keskus:

- korraldab kultuuri, spordi ja noorsooüritusi;
- korraldab spordi- ja huviringide ning noorsootööalast tegevust.;
- teeb koostööd valla ja maakonna teiste kultuuri- ja haridusasutuste ning muude asutuste ja vabäühendustega valla kultuuri-, spordi- ja noorsootöö alaste tegevuste arendamisel;
- nõustab noori ja vahendab noortele suunatud informatsiooni;
- annab ruume rendile ja laenutab inventari.

Kõrgessaare alevikus, Tööstuse tee 25 asuva Tervismaja hoones asuvad peale treeningisaalide (kus toimub erinevate spordialade harrastustegevus) interneti püsiühendusega Avalik Interneti Punkt (AIP), milles on 4 arvutit, ruume rendivad OÜ Kärkla Apteek Kõrgessaare haruapteek, FIE Vilje Veevo ja Kõrgessaare Perearstikeskus OÜ, ühte ruumi saab kasutada konstaabel oma vastuvõtuks. Hoonesse paigaldatud AS Swedbank sularahaautomaat.

2005 aastal valmis kammersaal, sellega lisandus võimalusi mitmekülgseks kultuuritegevuse laiendamiseks.

Alates 2002. aasta sügisest kuulub Kõrgessaare Algkooli kasutuses olnud hoone (endine valitsejamaja) Kõrgessaare VAK hallatavate hoonete koosseisu. Selle hoone kasutuselevõtuga on laienenud võimalused huviringide tegevuseks.

Hoones asub alates 2002. aasta oktoobrist Kõrgessaare Raamatukogu ning kaks ruumi (28 m² ja 13,4 m²) on eraldatud Lauka Päevakeskusele.

Jõusaali külastamise tasu: ühe korra hind (kuni 1,5 tundi) 10.00 EEK, Kuutasu 100.00VAK Spordi ja kultuuriürituste tegevuskava eraldi lisana.

- **Seltsitegevus**

Tegevustoetus seltsidele ja kinnimakstavad elektri ja interneti kulud.

- **Valla Teataja**

Elanike teavitamine valitsuse ja volikogu õigusaktidest, artiklite ja fotode lisamine valla lehe elavamaks muutmiseks. Valla teataja, mis ilmub alates 2001 aastast 1 kord kuus, väljaandmisega seotud kulud. Trükiarv on 620 eksemplari.

4.4 HARIDUS

Haridusvaldkonna 2011.a peamised eesmärgid on:

- tagada elanikele võimalus omandada kvaliteetne ja konkurentsivõimeline alus- ja põhiharidus
- toetatakse ja soodustatakse elukestvat õpet arvestades seejuures erivajadustega õppijate vajadusi.
- tagada kvaliteetse hariduse andmine kaasaegses õpikeskkonnas;
- tagatud on meie lasteasutustes maitsev ja tervisekaitsenõudeid arvestav toit (koolilõuna; lasteaia hommiku-, lõuna- ja õhtusöök) kõikidele lastele.

4.4.1 Lasteaed „Vigri“

Vallas on üks lasteaed VIGRI, mis asub 1980. aastal valminud lastepäevakoduks ehitatud hoones, tegevuskoht Kõrgessaare alevik.

Teeninduspiirkond on Kõrgessaare valla territoorium.

Elukohast lähtuvalt osa lapsi kasutavad Kärkla lasteaedade teenuseid.

Töötajad on nõuetekohase kvalifikatsiooniga.

Lasteaed „Vigri“ eesmärgid:

- koostöös erinevate institutsioonidega on teadvustatud alushariduse tähtsust kui hariduse vundamenti, millega on toetatud laste võimete- ja huvidekohast arengut eluks ja kooliks ning kujundatud vajalikke väärtushinnanguid ja põhioskusi
- tagada lasteaia õppe ja kasvatustegevus vastavalt riiklikus õppekavas kehtestatud nõuetele.

Lasteaed tagab alusharidusteenuse 44 lapsele (oktoobris 2010 munitsipaallasteaias 40 last), moodustatud vastavalt vanusele liitühm ja aiarühm.

Õppetasu suurus on määratud Kõrgessaare Vallavolikogu 18.12.2009 määruse nr 4 „Lasteaias Vigri vanemate poolt kaetava osa määr“ . Tasu suurus ühe lapse kohta 150 kr (9,60 EUR), perest teise lapse 100 kr (6,40 EUR) ja perest kolmas laps 75 kr (4,80 EUR).

Lasteaed Vigri korraldab toitlustamist lasteaiahoones asuva köögi baasil. Toidurahade suurus kujuneb vastavalt tegelikele toiduainete kuludele.

Struktuuris 11,25 ametikohta.

Personalikuludeks planeeritud 88 147 EUR (1 379 200 kr) sh õppelaenu kustutamine 617 EUR (9 652 kr).

Majanduskuludeks planeeritud 33 570 EUR (525 250 kr), sh lastevanematelt 10 095 EUR (157 950 kr) õppevahenditele ja toiduainetele.

Planeeritavad üritused:

Jaanuar: Kannunäitus 10.-14.01; Kolmekuninga päeva kontsert vanavanematele 13.01.

Veebruar: Mängupidu „Sõbrake „ 14.02; Eestil Vabariigil on sünnipäev 23.02; Hõissa vastlad

Märts: Tüdrukute päev 08.03; Nukuteatri külastus Kärddlas; Lasteaia laulupäev 24.03.

Aprill: Poiste päev 01.04; Käina Jäätmekäitlusjaama külastus (KIKi projekti raames); Tibupidu 21.04

Mai: Maastikumäng mõisapargis 02.05; Lahtiste uste päev emadele 09.05; Lõpupidu

Juuni: Lasteaia 49.sünnipäev 01.06.

4.4.2 Lauka Põhikool

Præguseks on koolimaja nii seest kui väljast renoveeritud. Koolil on oma raamatukogu, kaasaegne arvutiklass, õppekööök, töökoda ja söökla. Ehitusjärge ootavad väliõppeklass, staadion ja võimla. 01. oktoobri 2010.a. seisuga õpib Lauka koolis 85 last ja õpetajaid on 16.

2/3 õpilasi elab koolist kaugel ja kasutab kooli sõiduks koolibussi või ühistransporti.

Koolis töötab pikapäevarühm, kus õpilased saavad viibida kuni kooli- või liinibussi väljumiseni.

Lauka Põhikooli õpilaste toitlustamine on korraldatud koolisööklas, mis on kaasaja nõuetele vastavalt renoveeritud ning sisustatud. Lauka Põhikooli liitklassi ja õpilaskodu õpilastele on toitlustamine korraldatud Kõpu Internaatkooli baasil.

Vallas on üks munitsipaalkool - Lauka Põhikool, millel on I-IV klassi õpilastest koosnev liitklass tegevuskohaga Kõpu küla (tegevus toimub Kõpu Internaatkooli renditavates 100 m² suurustes ruumides). Liitklassi säilitamine on tingitud suurest vahekaugusest Lauka Põhikooliga. Liitklassile on loodud head töötingimused Kõpu Internaatkooli ruumides, mis

võimaldab lapsel alghariduse saamist võimalikult kodu lähedal, lapse tervist säästvalt ja arengut soosivalt.

10. septembril 2007 oli Lauka Põhikoolis 106 õpilast; 10. septembril 2010 on õpilasi 85.

Eesmärk:

Meie koolides õpetatakse õpilasi nii, et nad on omandanud konkurentsivõimeline põhihariduse; arendatud õpilaste teadmisi, oskusi ja võimeid nii, et on loodud eeldused kujunemaks kaaslasid arvestavad, otsustus- ja vastutusvõimelised ning ühiskonnas toimuvat mõistvad isiksused, kes suudavad jätkata õpinguid täiendava hariduse omandamiseks.

4.5 SOTSIAAL

Sotsiaalvaldkonna tegevuse eesmärk on valla eelarveliste vahendite abil tagada õigusaktidega sotsiaalvaldkonnale pandud kohustuste täitmine ja Kõrgessaare valla elanike iseseisva toimetuleku toetamine erinevate vajalike sotsiaalteenuste osutamise ja perede toimetulekut soodustavate toetuste maksmise kaudu. Sotsiaalhoolekande sihtgrupiks on puuetega inimesed, eakad, lapsed, lastega pered ja teised sotsiaalhoolekannet vajavad isikud, s.h. töötud.

Kõrgessaare valla elanike tervist, seda mõjutavaid tegureid ja kogutud andmete põhjal koostatud tegevuskava on põhjalikumalt kajastatud 2010 aasta oktoobris valminud arengudokumendis „Kõrgessaare valla terviseprofiil 2010-2020.“

4.5.1 Lauka Päevakeskus

Lauka Päevakeskuses osutatavad teenused (Vallavalitsuse 01.11.2007 määrus nr 16)

- Igapäevaelu toetamise teenus – riiklikult rahastatav ja halduslepingu alusel osutatav teenus.
- Pesu pesemine: ühe masinatäie pesu pesemine 1,6 EUR (25 kr), koos triikimisega 3,2 EUR (50 kr). Isikutele, kellel on Kõrgessaare vallaga sõlmitud koduteenuste osutamise leping on ühe masinatäie pesu pesemine 0,96 EUR (15 kr), koos triikimisega 1,6 EUR (25 kr)
- Pesu pisiparandus ühe tunni maksumus töö eest 3,83 EUR (60 kr)
- Dušiteenus duši kasutamine 20 min. maksab 0,96 EUR (15 kr).
- erinevate nõustamisteenuste osutamine või nende korraldamine (SHKS)
- juuksuriteenuse korraldamine kord kuus
- huvitegevuse ja ühis- või terviseürituste korraldamine või abi nende korraldamisel abistamine dokumentide vormistamisel ja asjaajamisel
- abistamine arvuti kasutamisel.

Struktuuris 2 ametikohta päevakeskuse tegevusteks ja Igapäevaelu toetamise teenus osutamiseks 1,0 ametikoht (täidetud 0,5 - vastavalt teenusel olevate inimeste arvule)

IPET ürituste all käelised tegevused, köögitoimkonnad, ujulapiletid, üritused

Päevakeskuse töövõtulepingud kangakudumise juhendamine 500, pisiremonttööd 500, üritusel abistamised jm 500

Seinakapp materjalide hoiuks

Koolitus tegevusjuhendaja 260 tunnine koolitus Tallinnas (koolitus tasuta, ainult sõidukulud) + päevakeskuse töötajate koolituse sõidukulud

4.5.2 Muu puuetega inimeste sotsiaalne kaitse

Kulud on eelarvesse planeeritud vastavalt Kõrgessaare Vallavolikogu 20. märtsi 2009 määrusele nr 64 „Hooldajatoetuse maksmise tingimused ja kord“, mille alusel makstakse puudega isiku hooldajale hooldajatoetust. Toetuse maksmise eesmärk on tagada puudega isikule vajaduse korral igapäevane kõrvalabi, juhendamine ja järelevalve. Toetuse suurus on üle 16 aastase raske puudega isiku hooldajale 240 krooni kuus (hetkel 13 hooldatavat) ja sügava puudega isiku hooldajale 400 krooni kuus (hetkel 5 hooldatavat). Hooldajatoetus kokku 61 440 krooni.

Vallavalitsus tasub hooldajatoetust saava 4 isiku eest sotsiaalmaksu Sotsiaalmaksu seaduse § 6 lõike 1¹ alusel 1436 krooni kuus. Sotsiaalmaks kokku 68930 krooni.

4.5.3 Koduteenused

Koduteenused on isikule kodustes tingimustes osutatavad teenused, mis aitavad tal harjumuspärasel keskkonnas toime tulla. Koduteenuseid osutatakse Kõrgessaare Vallavolikogu poolt 11. juunil 2010 kehtestatud määruse nr 11“ Koduteenuste loetelu ning nende osutamise tingimused ja kord Kõrgessaare vallas“ alusel.

Koduteenuseid osutavad kaks hoolekandetöötajat, kelle kasutuses on kasutusliisinguga soetatud sõiduauto Volkswagen Caddy ja valla omandis olev Volkswagen Passat. Koduteenuste osutamise lepingud on sõlmitud 13-l isikul, lisaks lühiajalised lepingud keskmiselt ühele isikule aastas. Teenuse saajad tasuvad vastavalt sõlmitud lepingule 7% - 10% oma pensionist. 2011. aastaks on planeeritud tulu koduteenuste osutamise eest 66 000 krooni.

Samade autodega osutatakse ka sotsiaaltransporditeenust vastavalt Kõrgessaare Vallavalitsuse 05. märtsi 2009 määrusele nr 02“ Sotsiaaltransporditeenuse osutamise kord ja teenuste hinnad Kõrgessaare vallas“. 2011 aastaks planeeritud tulu on 14 000 krooni.

Majanduskuludes on planeeritud mobiiltelefonide kulud, lähetused seoses hooldatavate ja sotsiaaltransporditeenuse saajatega mandrile arsti juurde. Sõiduautode kulud kasutusliisingule (VW Caddy 3150+586 krooni kuus), remondile, hooldusele ja kütusele.

4.5.4 Hooldekoduteenus

Sotsiaalhoolekande seaduse kohaselt on kohaliku omavalitsuse ülesandeks sotsiaalteenuste, s.h. hooldekoduteenuse korraldamine. Kõrgessaare valla hooldekoduteenust vajavatele eakatele ostetakse teenust Tohvri Hooldekodust. 2011 aastaks on kehtiv leping ühe omasteta isiku hooldamiseks, kelle eest tasutakse valla eelarvest kuus 3851 krooni (kohamaksumus 6300, kliendi omaosalus 2449) Seoses hooldekodu rekonstrueerimistöõde lõppemisega on alates novembrist 2011 prognoositud kohamaksumuseks 7500 krooni kuus ja valla eelarvest tasutav summa 5051 kroonini kuus.

4.5.5 Eluasemeteenused sotsiaalsetele riskirühmadele

Sotsiaalhoolekande seadus § 14 järgi on kohalik omavalitsus kohustatud andma eluruumi isikule või perekonnale, kes ise ei ole suuteline ega võimeline seda endale või oma perekonnale tagama, luues vajaduse korral võimaluse sotsiaalkorteri üürimiseks.

Aluseks on Kõrgessaare Vallavolikogu 21. detsembri 2000 määrusega nr 32“ kehtestatud „ Sotsiaalkorteri üürile andmise ja kasutamise korra kinnitamine“.

Ühetoaline sotsiaalkorter asub aadressil Näkmani 5-14, selle kuludeks on planeeritud 13 600 krooni (kommunaalkulud 12 600 ja jooksev remont 1000 krooni) ja tuludeks (üür + kommunaalkulud 13 700 krooni

Ühetoaline korter Tööstuse 28 on planeeritud vältimatut abi vajava isiku(te) majutamiseks Sotsiaalhoolekande seaduse § 9 alusel. Kuludesse on planeeritud min hoolduskulu 2000 krooni (elekter ja jooksev remont).

4.5.6 Riiklik toimetulekutoetus

Toimetulekutoetust määrab ja maksab vallavalitsus Sotsiaalhoolekande seadusega kehtestatud ulatuses, tingimustel ja korras valla- või linnaeelarvesse riigieelarvest laekunud vahenditest. Toimetulekutoetuse arvestamiseks ja määramiseks vajalikud piirmäärad on kehtestatud Kõrgessaare Vallavolikogu 14. mai 2010 määrusega nr 10 “ Eluruumi alaliste kulude piirmäärade kehtestamine toimetulekutoetuse määramisel.“

Esialgelt on 2011 eelarvesse planeeritud summad 2010 aasta alusel, toimetulekutoetusteks 212 000 krooni ja administreerimiskuludeks 20 000 krooni.

4.5.7 Sotsiaalhaldus

Kuludesse on planeeritud sotsiaalnõuniku ning lastekaitse- ja peretöö spetsialisti personalikulud 2010 aasta tasemel, majanduskulud sisaldavad mobiiltelefonikulusid 7 200 krooni (sotsiaalnõunik 300 krooni ja lastekaitse- ja peretöö spetsialist 300 krooni 12 kuud); lähetuskulusid 1200 krooni, koolituskulusid 5400 krooni (sotsiaalnõunikul koolitus 2000 ja sõidukulu 1100, lastekaitse- ja peretöö spetsialistil koolitus 1500 krooni ja sõidukulu 800 krooni). Sõidukite kulude katteks on arvestatud sotsiaalnõuniku puhul 600 krooni 12 kuud ja lastekaitse- ja peretöö spetsialistil 200 krooni kuus 11 kuud, kokku 9 400 krooni.

4.5.8 Eespool nimetatata sots. toetused, -teenused ja -kulud

Eelarvesse on planeeritud vastavalt Kõrgessaare Vallavolikogu 10. septembri 2004 määrusele nr 43 „Lastetoetus“ kolmes osas (sünnitoetus 12x1000 krooni; 1.a. 17x1000 ja 2.a. 11x1000 krooni) makstav 1000-kroonine toetus, kokku 40 000 krooni (4130).

Vastavalt Kõrgessaare Vallavolikogu 14. septembri 2007 määrusele nr 35 on eelarves koolitoetus 165 isikule a´500 krooni, kokku 82 500 krooni (4134).

Kõrgessaare Vallavolikogu 20. oktoobri 1999 määruse nr 384 „Lastevanemate tasude hüvitamisest järgmisel aastal kooli minevatele Kõrgessaare valla lastele“ alusel on eelarvesse planeeritud lasteaias Vigri õppetoetus kooliminevale lapsele 14 250 krooni ja Kärkla lastaias 1100 krooni, kokku 15 350 krooni (4134).

Toidukulude katmist valla sotsiaalvaldkonna eelarvest reguleerib Kõrgessaare vallavolikogu 09. septembri 2005 määrus nr 01 „Koolieelse lasteasutuse toidukulude katmise kord“ ning eelarvesse on planeeritud vastavalt sellele lasteaias Vigri 15 293 krooni ja Kärkla lasteaias 840 krooni, kokku 16 133 krooni (4134).

Kokku on koolitoetust, õppe- ja toidukulu (4134) planeeritud 114 000 krooni.

Matusetoetuse arvestamise aluseks on Kõrgessaare Vallavolikogu 14. septembri 2007 määrus nr 37, mille kohaselt makstakse matusetoetust 1000 krooni prognoosi kohaselt 25 korral 2011 aastal summas 25 000 krooni. Ühekordne ravitoetus 15 000 krooni ja ühekordne peretoetus 15 000 krooni on eelarvesse planeeritud seoses jätkuvast tööpuudusest tingitud halva majandusliku olukorra ja sellest tulenevalt suurenenud abivajadusega valla elanike hulgas. Kokku on matuse- ja ühekordseteks toetusteks arvestatud 55 000 krooni (4138).

Juubilaride, kuldpulmaliste ning üle 86 aastaste eakate sünnipäevalilled ja kaardid on eelarvesse arvestatud Kõrgessaare Vallavolikogu 18. detsembri 2009 määruse nr 02 alusel (77 õnnitletavat lilled a´ 100 krooni, kaardid a´15 krooni) kokku 8855 krooni + lilled teiste toimingute (matused vms) juures 500 krooni, kokku 9 400 krooni (admin. kulud 5500).

Sõidukite ülalpidamiskulude alla (5513) on arvestatud ühele perekonnale määratud tugiisiku transpordikulu 1000 krooni, puuetega laste mandrile haiglasse sõiduga seotud kulude kompenseerimine 3000 krooni (2 puudega last x 1500 sotsiaaltransporditeenus) ja ühe sügava puudega lapse transpordikulude kompenseerimine 50% ulatuses Kärkla Puuetega Laste ja Noorte keskuses käimise ajal 3 päeva nädalas 8 kuu jooksul summas kokku 3600 krooni, transporditeenus lastelaagrisse 4000 krooni, muu sotsiaalhoolekandega seotud transporditeenus sotsiaalhoolekande autodega 4000 krooni.

Sotsiaalteenuste real (5526) on kajastatud lastelaagri tuusikud 6 lapsele a`1000 summas 6000 krooni, eakate ja puuetega inimeste ülehiiumaaliste üritustega seotud transpordikulu 6000 krooni, ravikindlustamata isikute raviteenus 1000 krooni, tugiisiku teenus (1pere 1xnäd2tundx80.- kokku 5760 krooni, võlanõustamise teenus (200x5) 1000 krooni ja invatransporditeenus 1000 krooni, laste psühhiaatriline nõustamine (Kalvo) 2000 krooni, häirenuputeenus (345x12) 4140 krooni, suuhügienisti teenus lastele, koolitus vanematele (16x400) 6400 krooni ja lapsevanemate psühholoogiaalne koolitus 3000 krooni.

Tabel 4 Kulude võrdlus perioodil 2007 - 2011

teg_ala	kulu_liik	nimi	Kulud 2007	Kulud 2008	Kulud 2009	Eelarve 2010	Eelarve projekt 2011 taotlused	Kulud 2011 eelarve projekt
01		ÜLDISED VALITSUSSEKTORI TEENUSED	2 266 261	3 116 879	2 165 104	2 299 148	2 373 315	2 251 837
01111		Valla- ja linnavolikogu	181 680	195 903	86 902	131 810	169 312	135 760
01111	50	Personalikulud	171 717	190 787	84 335	127 810	165 312	131 760
01111	55	Majandamiskulud	9 964	5 116	2 567	4 000	4 000	4 000
01112		Valla- ja linnavalitsus	1 714 016	2 339 868	1 685 996	1 684 429	1 682 103	1 644 177
01112	50	Personalikulud	1 180 004	1 408 982	1 317 235	1 285 869	1 292 837	1 260 325
01112	55	Majandamiskulud	527 096	930 363	361 779	395 060	387 266	381 852
01112	6	Muud kulud	6 916	1 120	6 982	3 500	2 000	2 000
01114		Reservfond	0	0	0	80 500	100 000	100 000
016001		Valimiskomisjon	1 500	1 500	39 445	1 500	1 500	1 500
016002		Omavalitsusliidud, ühistegevus	130 637	304 070	69 598	75 400	75 400	75 400
01700		Valitsussektori võla teenindamine	238 427	264 315	282 228	155 000	145 000	145 000
01800		Üldisloomuga ülekanded valitsussektoris	0	10 624	935	170 509	200 000	150 000
01800	4	Eraldised	0	0	400	170 509	200 000	150 000
01800	50	Personalikulud	0	6 638	535	0	0	0
01800	55	Majandamiskulud	0	3 986	0	0	0	0
03		AVALIK KORD JA JULGEOLEK	2 963	11 283	2 861	1 350	0	0
04		MAJANDUS	2 817 911	2 723 059	1 194 568	1 603 660	1 530 705	979 705
04210		Maakorraldus	186 544	213 411	184 128	183 160	184 100	184 100
04210	50	Personalikulud	148 274	176 425	165 173	164 500	164 500	164 500

04210	55	Majandamiskulud	38 270	36 986	18 955	18 660	19 600	19 600
04510		Maanteetransport- vallateed- tänavad	1 340 174	1 759 661	479 421	505 800	500 000	0
04510	1551	Rajatiste ja hoonete soetamine ja renoveerimine	884 660	1 661 569	446 160	0	0	0
04510	4	Eraldised	300 000	0	0	0	0	0
04510	55	Majandamiskulud	155 514	98 091	33 261	505 800	500 000	0
04730		Tuletornid kokku	852 745	333 539	197 745	732 300	545 000	545 000
04730	4	Eraldised	0	1 600	1 500	19 575	0	0
04730	50	Personalikulud	0	0	0	26 305	52 618	52 618
04730	55	Majandamiskulud	852 745	331 939	196 245	686 420	492 382	492 382
047401		Territoriaalne planeerimine	18 370	180 169	151 048	13 400	129 000	79 000
047401	55	Majandamiskulud	18 130	179 969	150 248	12 400	128 000	78 000
047401	6	Muud kulud	240	200	800	1 000	1 000	1 000
047403		Lautri- ja puhkealade arendamine	245 175	45 340	35 028	0	0	0
047403	50	Personalikulud	0	4 679	0	0	0	0
047403	55	Majandamiskulud	245 175	40 661	35 028	0	0	0
047404		Tahkuna kordoni mü (militaarajalookeskus)	4 795	19 876	10 444	29 000	32 000	32 000
047404	55	Majandamiskulud	4 795	19 876	10 444	29 000	32 000	32 000
04900		Muu majandus (sh majanduse haldus)	170 108	171 064	136 754	140 000	140 605	139 605
04900	50	Personalikulud	147 290	159 756	134 908	131 000	131 605	131 605
04900	55	Majandamiskulud	22 818	11 308	1 846	9 000	9 000	8 000
05		KESKKONNAKAITSE	6 411 449	1 383 906	1 027 425	638 674	592 710	586 250
05100		Jäätmekäitlus (sh prügivedu)	5 980 404	880 199	89 687	79 374	72 260	65 800
05100	50	Personalikulud	5 901	13 714	29 647	2 574	6 460	0
05100	55	Majandamiskulud	58 578	49 582	40 040	76 800	65 800	65 800

05200		Heitveekäitlus	185 465	189 885	689 768	275 000	239 400	239 400
05200	1551	Rajatiste ja hoonete soetamine ja renoveerimine	0	0	486 119	0	0	0
05200	55	Majandamiskulud	162 257	169 245	176 427	237 000	204 400	204 400
05200	6	Muud kulud	23 208	20 640	27 222	38 000	35 000	35 000
05400		Heakord, haljastus	245 580	313 823	247 970	284 300	281 050	281 050
05400	50	Personalikulud	157 982	172 219	167 182	166 300	165 050	165 050
05400	55	Majandamiskulud	80 638	141 603	80 788	118 000	116 000	116 000
06		ELAMU- JA KOMMUNAALMAJANDUS	845 571	1 494 110	1 593 658	758 930	709 530	705 530
06300		Veevarustus	99 144	368 550	1 037 979	202 270	111 000	111 000
06300	1551	Rajatiste ja hoonete soetamine ja renoveerimine	0	163 548	0	0	0	0
06300	4	Eraldised	0	0	950 986	64 630	0	0
06300	55	Majandamiskulud	80 255	188 091	72 552	118 140	91 500	91 500
06300	6	Muud kulud	18 889	16 911	14 441	19 500	19 500	19 500
06400		Tänavavalgustus	35 023	43 932	39 237	55 000	55 000	55 000
06400	55	Majandamiskulud	35 023	43 932	39 237	55 000	55 000	55 000
06601		Elamu- ja kommunaalmajanduse haldamine	47 934	310 861	31 013	36 080	29 220	29 220
06601	1551	Rajatiste ja hoonete soetamine ja renoveerimine	0	260 000	0	0	0	0
06601	4	Eraldised	18 781	11 903	0	0	0	0
06601	55	Majandamiskulud	29 152	38 634	31 013	36 080	29 220	29 200
06601	6	Muud kulud	0	324	0	0	0	0
06602		Kalmistud	440 455	478 263	197 487	203 360	237 580	233 580
06602	1551	Rajatiste ja hoonete soetamine ja renoveerimine	0	282 600	0	0	0	0

06602	50	Personalikulud	137 695	163 246	176 289	161 360	175 140	175 140
06602	55	Majandamiskulud	302 760	32 417	21 198	42 000	62 440	58 440
06603		Hulkuvate loomadega seotud tegevus	0	0	0	250	0	0
06603	5	Tegevuskulud	0	0	0	250	0	0
06603	55	Majandamiskulud	0	0	0	250	0	0
06605		Muud elamu- ja kommunaalmajanduse tegevus	223 017	292 504	287 942	261 970	276 730	276 730
06605	50	Personalikulud	204 762	262 861	269 161	230 320	247 730	247 730
06605	55	Majandamiskulud	18 255	29 643	18 782	31 650	29 000	29 000
08		VABA AEG, KULTUUR, RELIGIOON	2 837 550	3 936 899	2 012 742	1 974 826	2 111 365	1 836 065
08102		Sportitegevus (piirkondlik sport)	196 386	247 184	204 556	189 900	208 500	120 000
08102	55	Majandamiskulud	196 386	247 184	204 556	189 900	208 500	120 000
08109		Vaba aja üritused	170 157	166 836	39 341	30 000	25 000	25 000
08109	4	Eraldised	14 400	7 300	3 000	3 055	0	0
08109	50	Personalikulud	31 236	25 769	7 700	0	0	0
08109	55	Majandamiskulud	124 521	133 767	28 641	26 945	25 000	25 000
08201		Kõrgessaare raamatukogu	466 135	563 917	405 607	392 570	424 800	373 200
08201	50	Personalikulud	242 340	283 385	241 973	257 100	278 400	261 300
08201	55	Majandamiskulud	223 795	280 531	163 634	135 470	146 400	111 900
08202		Kõrgessaare Vaba Aja Keskus	1 732 233	2 412 986	1 109 589	1 134 140	1 203 365	1 125 365
08202	1551	Rajatiste ja hoonete soetamine ja renoveerimine	617 301	969 838	0	0	0	0
08202	50	Personalikulud	564 024	676 090	688 778	672 700	739 365	679 365
08202	55	Majandamiskulud	550 908	767 058	420 811	461 440	464 000	446 000
08208		Kultuuriüritused	139 760	195 442	166 165	143 300	157 200	100 000
08208	55	Majandamiskulud	139 760	195 442	166 165	143 300	157 200	100 000

08209		Seltsitegevus-MTÜde taotlus kokku	88 895	309 521	49 965	47 916	52 500	52 500
08209	4	Eraldised	65 645	281 545	35 000	29 216	30 000	30 000
08209	50	Personalikulud	0	9 103	0	0	0	0
08209	55	Majandamiskulud	23 416	18 873	14 965	18 700	22 500	22 500
08300		Ringhäälingu- ja kirjastamisteenused	43 983	41 014	37 519	37 000	40 000	40 000
08300	55	Majandamiskulud	43 983	41 014	37 519	37 000	40 000	40 000
09		HARIDUS	9 886 763	9 789 803	14 050 653	7 724 198	7 422 455	4 668 603
09110		Eelharidus - Lasteaiad- Vigri	2 005 549	2 274 795	7 755 241	1 815 720	1 904 455	1 794 803
09110	1551	Rajatiste ja hoonete soetamine ja renoveerimine	298 717	198 981	5 829 452	0	0	0
09110	50	Personalikulud	1 215 368	1 586 446	1 581 346	1 315 835	1 379 205	1 309 553
09110	55	Majandamiskulud	491 465	489 368	344 442	499 885	525 250	485 250
092121		Lauka Põhikool	6 211 672	5 624 466	4 547 401	4 217 168	4 408 000	1 783 800
092121	1551	Rajatiste ja hoonete soetamine ja renoveerimine	2 002 004	882 493	0	0	0	0
092121	50	Personalikulud	3 158 789	3 798 301	3 902 963	3 429 820	3 606 000	1 003 800
092121	55	Majandamiskulud	1 050 879	943 672	644 438	787 348	802 000	780 000
092122		Söökla	705 419	721 051	695 402	686 230	300 000	290 000
092122	4	Eraldised	226 500	209 496	202 206	176 830	0	0
092122	50	Personalikulud	172 160	206 512	228 226	212 900	0	0
092122	55	Majandamiskulud	306 759	305 043	264 969	296 500	300 000	290 000
092123		Ostetav haridusteenus	526 321	615 948	490 511	450 000	450 000	450 000
092123	55	Majandamiskulud	526 321	615 948	490 511	450 000	450 000	450 000
09600		Õpilasveo eriliinid- koolibuss	317 932	382 788	375 939	338 000	360 000	350 000
09600	4	Eraldised	29 317	29 628	28 104	18 000	20 000	20 000
09600	55	Majandamiskulud	288 615	353 160	347 835	320 000	340 000	330 000

096011		Ainesektsioonide tegevus, haridusüritused	9 085	16 278	7 098	39 000	0	0
096011	55	Majandamiskulud	9 085	16 278	7 098	39 000	0	0
096012		Õpilaskodu	109 285	154 476	179 260	178 080	0	0
096012	50	Personalikulud	0	1 223	4 750	0	0	0
096012	55	Majandamiskulud	109 285	153 253	174 510	178 080	0	0
10		SOTSIAALNE KAITSE	1 832 529	2 855 928	2 715 030	3 574 427	1 554 604	1 466 524
10121		Muu puuetega inimeste sotsiaalne kaitse	157 412	151 437	161 270	158 200	130 370	130 370
10121	4	Eraldised	157 412	151 437	161 270	158 200	130 370	130 370
102002		Lauka Päevakeskus	332 755	614 904	493 074	353 682	376 494	289 914
102002	50	Personalikulud	159 072	251 220	273 726	255 043	256 838	186 794
102002	55	Majandamiskulud	173 684	363 684	219 348	98 139	119 656	103 120
102011		Koduteenused	335 719	378 712	420 492	411 700	397 420	395 920
102011	50	Personalikulud	162 984	189 668	231 633	229 200	223 520	223 520
102011	55	Majandamiskulud	172 735	189 044	188 858	182 500	173 900	172 400
102013		Tohvri Hooldekodu	89 565	97 134	78 506	50 000	49 000	49 000
102013	55	Majandamiskulud	89 565	97 134	78 506	50 000	49 000	49 000
10402		Muu perekondade ja laste sotsiaalne kaitse-hooldam	1 430	12 784	900	9 014	0	0
10402	4	Eraldised	0	12 784	900	9 014	0	0
10402	5	Tegevuskulud	1 430	0	0	0	0	0
10500		Töötute sotsiaalne kaitse	0	373 191	773 724	1 709 403	0	0
10500	4	Eraldised	0	0	69 703	301 750	0	0
10500	5	Tegevuskulud	0	373 191	704 020	1 407 653	0	0
10500	50	Personalikulud	0	19 238	216 045	577 148	0	0
10500	55	Majandamiskulud	0	353 953	487 975	830 505	0	0

10600		Eluasemeteenused sotsiaalsetele riskirühm.sots krt	13 416	227 028	11 807	16 800	15 600	15 600
10600	1551	Rajatiste ja hoonete soetamine ja renoveerimine	0	200 000	0	0	0	0
10600	55	Majandamiskulud	13 416	26 916	11 807	16 800	15 600	15 600
10600	6	Muud kulud	0	112	0	0	0	0
10701		Riiklik toimetulekutoetus	448 119	347 553	238 026	313 988	0	0
10701	4	Eraldised	377 599	270 753	184 619	270 991	0	0
10701	55	Majandamiskulud	70 519	76 800	53 407	42 997	0	0
109001		Sotsiaalhaldus	286 198	355 186	309 837	310 640	315 420	315 420
109001	4	Eraldised	0	0	0	0	300	300
109001	50	Personalikulud	253 315	313 993	290 189	292 240	291 920	291 920
109001	55	Majandamiskulud	32 883	41 193	19 648	18 400	23 200	23 200
109002		eespool nimet. sots.toetused, - teenused ja -kulud	151 143	297 999	227 349	241 000	270 300	270 300
109002	4	Eraldised	113 365	267 934	201 796	208 300	209 000	209 000
109002	50	Personalikulud	0	1 907	225	0	0	0
109002	55	Majandamiskulud	37 777	28 158	25 328	32 700	61 300	61 300
		KULUD KOKKU	26 900 998	25 311 868	24 762 042	18 575 213	16 294 684	12 494 514
		TULUDE KLASSIFIKAATOR	27 226 315	25 178 331	23 866 546	19 046 433	14 727 751	13 727 914
		FIN.TEHINGUD					1 233 400	1 233 400
		vahe					-2 800 333	0

**5. ANDMED ÜLETULEVATE (ENNE EELARVEAASTA ALGUST
ALUSTATUD) JA ÜLEMINEVATE (PÄRAST EELARVEAASTA LÕPPU
LÕPETATE) E HITUSTE KOHTA**

Vastavalt Valla- ja linnaeelarve seadusele võib eelarvesse kavandada enne eelarveaastat alustatud tegevuste kulude katmist ja järgmisesse eelarveaastasse üleminevaid kulusid.

2011.aastasse viiakse üle vahendid